

รายการที่ 4 กฎหมายสำหรับประชาชน

โดย อ.วราภรณ์ ดันติวิวัฒน์
สถาบันกวดวิชา Pinnacle

ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย

กฎหมาย คือ คำสั่งของผู้มีอำนาจสูงสุด กำหนดให้ทำอย่างใดอย่างหนึ่งหรือละเว้นอย่างใดอย่างหนึ่ง

ลักษณะสำคัญของกฎหมาย

1. เป็นคำสั่งของรัฐสภา (รัฐสภา)
2. เป็นข้อบังคับของรัฐที่มีต่อความประพฤติของประชาชน
3. ต้องใช้บังคับประชาชนโดยทั่วไป อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน
4. ต้องมีสภาพบังคับ มีบทลงโทษผู้ฝ่าฝืน

ความสำคัญของกฎหมาย

1. ควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในสังคม
2. ปกป้องสิทธิเสรีภาพของบุคคล
3. รักษาความปลอดภัย ป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับสังคม

กฎหมายแบ่งตามความสัมพันธ์ แบ่งเป็น

1. กฎหมายมหาชน	คือ กฎหมายที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับราษฎร เช่น รัฐธรรมนูญ กฎหมายอาญา วิธีพิจารณาความอาญา วิธีพิจารณาความแพ่ง ธรรมนูญศาลยุติธรรม กฎหมายปกครอง ประมวลกฎหมายอาญา
2. กฎหมายเอกชน	คือ กฎหมายที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนกับเอกชน เช่น กฎหมายแพ่ง พาณิชย์ ที่ดิน แรงงาน
3. กฎหมายระหว่างประเทศ	กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับรัฐ เช่น การส่งผู้ร้ายข้ามแดน การแปลงสัญชาติ การสมรสกับคนต่างชาติ

กฎหมายภายในประเทศ

ก. เอกชน	ลักษณะ- ความสำคัญ
ก. แพ่ง	- บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ของเอกชน เช่น นิติกรรม ครอบครอง มรดก หนี้ ไม่กระทบคนส่วนใหญ่ โทษ - ชดใช้ค่าเสียหาย
ก. พาณิชย์	- เป็นความสัมพันธ์บุคคลที่ประกอบการค้าธุรกิจ
ก. วิธีพิจารณา ความแพ่ง	- ข้อบังคับใช้ในการดำเนินคดี หากเกิดคดี คู่กรณีต้องอาศัยอำนาจศาล บังคับกลายเป็นคดีระหว่างรัฐ - เอกชน จึงจัดเป็น ก.ม.มหาชน
รัฐธรรมนูญ	ก.ม.หลัก และสูงสุดของประเทศ กำหนดการใช้อำนาจอธิปไตย รูปแบบรัฐ ระบบการปกครอง รับรองสิทธิ เสรีภาพ เสมอภาค ประชาชน

ก.ม.อาญา	กำหนดลงโทษผู้ทำผิดทางอาญา เช่น อาชญากรรม ปล้น ลักทรัพย์ ฆ่าคน
ก.ม.วิธีพิจารณาความอาญา	กำหนดรายละเอียดคดีทางอาญา ทางศาล (สืบหาตัวผู้ทำผิด จับกุม สอบสวน)
ประมวล ก.ม. อาญา	ก.ม.ที่รวบรวมบทบัญญัติเกี่ยวกับ ก.ม.อาญา ที่กระจายอยู่ไม่เป็นระเบียบมารวมไว้ที่เดียวกัน

กฎหมายแบ่งตามสาระเนื้อหาและวิธีการบังคับ

กฎหมายสารบัญญัติ	กฎหมายที่กำหนดสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบตามกฎหมาย เช่น แพง อาญา
กฎหมายวิธี สบัญญัติ	กฎหมายที่กำหนดวิธีการบังคับ วิธีพิจารณาความ การฟ้องร้องให้เป็นไปตามกฎหมาย

กฎหมายแบ่งตามลำดับศักดิ์ ได้แก่

รัฐธรรมนูญ	เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศที่กำหนดหน้าที่ สิทธิ เสรีภาพของประชาชน
พระราชบัญญัติ ประมวลกฎหมาย	- เป็นกฎหมายที่กษัตริย์ตราขึ้นตามคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา - พ.ร.บ. เรื่องเดียวกันนำมารวมกันจะเป็นประมวลกฎหมาย เช่น ประมวลกฎหมายแพ่ง วิธีพิจารณาความแพ่ง-อาญา รัชฎาการ ที่ดิน
พระราชกำหนด	เป็นกฎหมายที่กษัตริย์ตราขึ้นโดยคำแนะนำของรัฐบาล ในกรณีเร่งด่วนฉุกเฉิน หรือเป็นเรื่องเงินตรา ภาษีอากร ที่ต้องพิจารณาด่วน ค.ร.ม. ต้องเสนอต่อรัฐสภา ถ้ารัฐสภาเห็นชอบเกินกว่ากึ่งหนึ่งจะมีผลเป็น พ.ร.บ.
พระราชกฤษฎีกา	เป็นกฎหมายที่กษัตริย์ตราขึ้นตามคำแนะนำของ ค.ร.ม. โดยไม่ผ่านสภา เพื่อกำหนดรายละเอียดที่มีได้กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. หรือพระราชกำหนด เช่น การเรียกประชุมสภา ปิดประชุม พระราชทานอภัยโทษ ยุบสภาเพราะออกโดยอาศัยอำนาจแห่งกฎหมายอื่น
กฎกระทรวง	กฎหมายที่ ร.ม.ต. แต่ละกระทรวงเป็นผู้ออกโดยอาศัย พ.ร.บ. หรือ พ.ร.ก. เป็น กม.ลูก
ข้อบัญญัติจังหวัด	เป็นกฎหมายที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดตราขึ้น ใช้ในเขตจังหวัด
เทศบัญญัติ	เป็นกฎหมายที่เทศบาลตราขึ้นใช้บังคับในเขตเทศบาล
ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร	เป็นกฎหมายที่กรุงเทพมหานครตราขึ้นใช้บังคับในเขตกรุงเทพฯ

ระบบศาล

ตามรัฐธรรมนูญ 2540 ได้ปฏิรูปให้เป็นระบบศาลคู่ คือ แยกศาลปกครองออกจากศาลยุติธรรม และยังมีศาลรัฐธรรมนูญ ศาลทหาร

ศาลยุติธรรม	มีคณะกรรมการตุลาการ (กต.) เป็นผู้ดูแลแต่งตั้ง ผู้พิพากษา
ศาลปกครอง	ทำหน้าที่พิจารณาคดีปกครองที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ
ศาลรัฐธรรมนูญ	มีอำนาจเฉพาะคดีที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ ตัดสินปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ คุมพรรคการเมือง วินิจฉัยสมาชิกภาพ พ.ส., ครม.

ศาลยุติธรรม

พระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 มีการแบ่งแยกศาล ดังนี้

1. แบ่งศาลตามลักษณะคดี และวิธีพิจารณา

ศาลธรรมดา	พิจารณาคดีแพ่ง อาญาทั่วไป โดยใช้ประมวล กม. วิ แพ่ง , วิ อาญา
ศาลพิเศษ	เป็นศาลชั้นต้น ใช้วิธีพิจารณาให้เหมาะสมกับคดีที่มีลักษณะพิเศษ เช่น ศาลเยาวชนและครอบครัว แบ่งเป็น - ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง – ศาลเยาวชนและครอบครัว จว. และแผนกคดีเยาวชน และครอบครัวใน ศาล จว.
ศาลชำนาญพิเศษ	พิจารณาคดีของศาลเป็นพิเศษแตกต่างจาก 2 ศาลแรก ผู้พิพากษาเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ โดยเฉพาะ มี 4 ศาล คือ ศาลแรงงานกลาง ศาลภาษีอากรกลาง ศาลล้มละลายกลาง และศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง

2. แบ่งศาลยุติธรรม เป็น 3 ชั้น

ศาลชั้นต้น (ผู้พิพากษาอย่างน้อย 2 คน)	ศาลที่เริ่มพิจารณาคดีเป็นชั้นแรก ในกทม.มี 16 ศาล ต่าง จว. มีศาล จว. 96 ศาล ศาลแขวง 21 ศาล เยาวชนครอบครัว 9 ศาล ศาลแขวง = พิจารณาคดีแพ่งมีทุนทรัพย์ไม่เกิน 10,000 บาท และคดีอาญาจำคุกไม่เกิน 3 ปี ปรับไม่เกิน 60,000 บาท
ศาลอุทธรณ์ (ผู้พิพากษาอย่างน้อย 3 คน)	ศาลพิจารณาคดีที่อุทธรณ์มาจากศาลชั้นต้น อุทธรณ์ภายใน 1 เดือน - ศาลอุทธรณ์ - ศาลอุทธรณ์ภาค มี 9 ศาล ตั้งใน กทม. ยกเว้นศาลอุทธรณ์ภาค 2 - ระยอง
ศาลฎีกา (ผู้พิพากษาอย่างน้อย 3 คน)	เป็นศาลสูงสุด ไม่มีสิทธิทูลเกล้าถวายฎีกาคัดค้านอีก มีแห่งเดียวใน กรุงเทพฯ

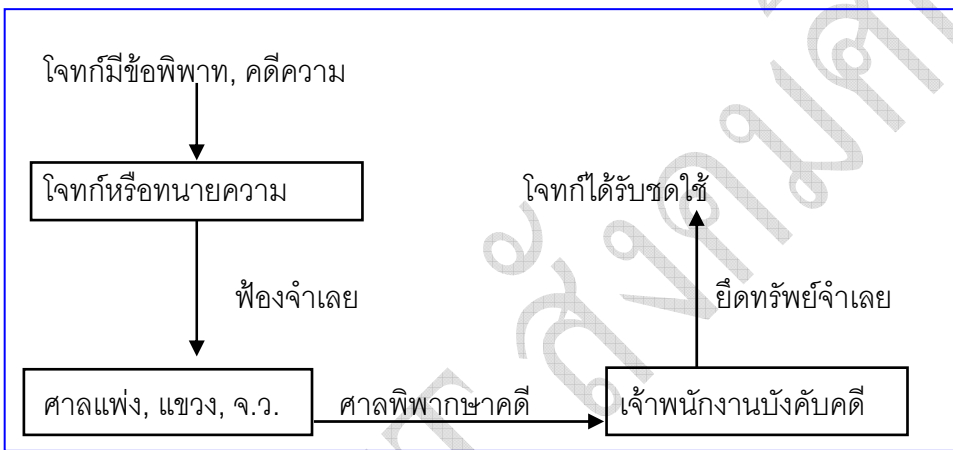
พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญ 2542 ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของนักรการเมือง กำหนดให้มีแผนกคดีอาญานักรการเมืองในศาลฎีกา ประธานศาลฎีกาเป็นประธานชี้ขาด

กระบวนการยุติธรรม

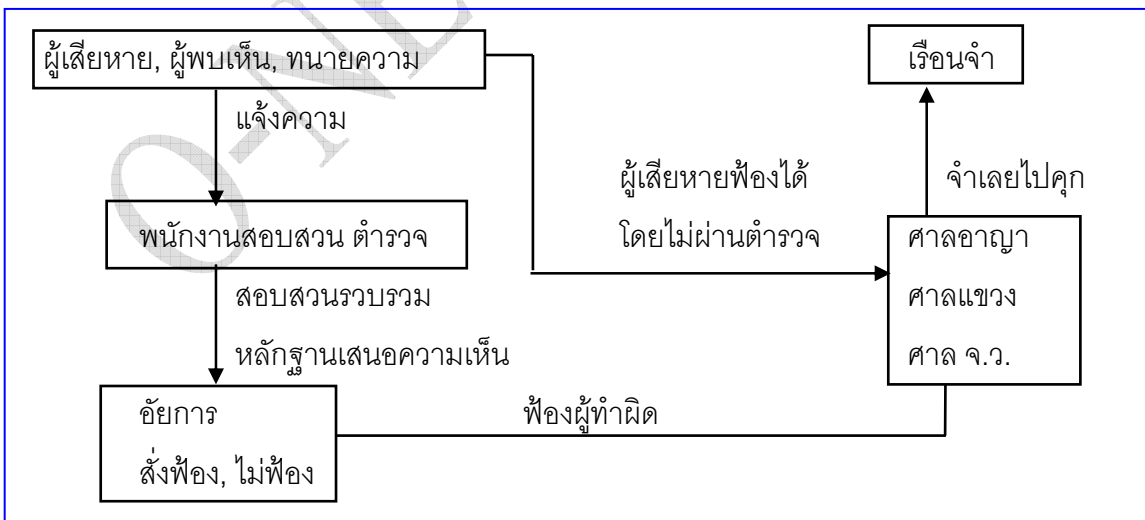
คือ กลไกการนำตัวผู้ฝ่าฝืนกฎหมายมาพิจารณาในศาลตั้งแต่เริ่มคดี ถึงบังคับคดี โดยมีหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายได้แก่ ผู้ทำผิด-ผู้เสียหาย, พนักงาน ฝ่ายปกครอง (ผวจ. อำเภอ) พนักงานจับกุมผู้ทำผิดเฉพาะด้าน (ป่าไม้ สรรพสามิต ศุลกากร) ตำรวจ พนักงานฝ่าย ปกครองผู้ใช้ พ.ร.บ. ระเบียบการบริหารราชการแผ่นดิน พนักงานอัยการ ทนายความ ศาล พนักงานบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม (คดีแพ่ง) พนักงานราชทัณฑ์ (คดีอาญา) กระทรวงยุติธรรม

กระบวนการยุติธรรม

กระบวนการยุติธรรมด้านคดีแพ่ง

คดีอาญา

สืบสวน	การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน ซึ่ง พนง. ปกครอง, ตำรวจ ได้ปฏิบัติ เพื่อทราบ รายละเอียดแห่งความผิด เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรม
สอบสวน	การรวบรวมพยานหลักฐานและดำเนินการตามประมวล กม. วิ.อาญา ที่พนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อทราบข้อเท็จจริงพิสูจน์ความผิดเอาตัวผู้ทำผิดมาฟ้องลงโทษ
พยานหลักฐาน	มี 3 ชนิด คือ พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ
ผู้มีอำนาจ สอบสวน	- เขต กทม. คือ ตำรวจยศ รตต. ขึ้นไป - จว. อื่น คือ พนง. ปกครอง ปลัดอำเภอ หรือ ตำรวจ (ร.ต.ต.)

กฎหมายชีวิตประจำวัน

บุคคล แบ่งเป็น 2 อย่างคือ

บุคคลธรรมดา	นิติบุคคล
<ul style="list-style-type: none"> - สภาพบุคคลเริ่มด้วยการคลอดและอยู่รอดเป็นทารก - สภาพสิ้นสุดเมื่อตาย, ศาลสั่ง สาบสูญ - ทารกในครรภ์มีสิทธิได้หากเกิดมารอดอยู่ภายใน 310 วันนับแต่เจ้ามรดกตาย - ถูกฟ้องล้มละลายมีหนี้เกิน 1,000,000 บาท 	<ul style="list-style-type: none"> - สิ่งที่ กม. สมมติให้มีสภาพบุคคลตามกฎหมาย. - เริ่มสภาพเมื่อจดทะเบียน - สิ้นสุดเมื่อจดทะเบียนยกเลิก, ล้มละลาย - กระทรวง บริษัท สมาคม มูลนิธิ วัด - ถูกฟ้องล้มละลายมีหนี้เกิน 2,000,000 บาท

ผู้หย่อนความสามารถในการทำนิติกรรม คือ

1. **ผู้เยาว์** บรรลุนิติภาวะได้ 2 กรณี คือ อายุครบ 20 ปี และโดยการสมรสเมื่ออายุครบ 17 ปี ตามปกติผู้เยาว์จะทำนิติกรรม ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม มิฉะนั้นจะตกเป็นโมฆียะ นิติกรรมที่ผู้เยาว์ทำได้อเองและมีผลสมบูรณ์ คือ
  1. ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เยาว์ เช่น ปลดหนี้ มรดก
  2. ผู้เยาว์ทำนิติกรรมเองเฉพาะตัว เช่น ผู้เยาว์ขายจดทะเบียนรับรองบุตรได้
  3. เพื่อการเลี้ยงชีพของผู้เยาว์
  4. ทำพินัยกรรมได้เมื่ออายุครบ 15 ปี
2. **คนไร้ความสามารถ** หมายถึง ผู้วิกลจริตหรือศาลสั่งให้เป็นผู้ไร้ความสามารถ ตกอยู่ในความดูแลของผู้อุปการ
3. **คนเสมือนไร้ความสามารถ** หมายถึง บุคคลที่พิการไม่สมประกอบจิตพินเพื่อน ติดสุรา เสเพลเป็นอาจิดน ศาลสั่งให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถทำนิติกรรมได้ แต่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้พิทักษ์ก่อน มิฉะนั้นนิติกรรมจะเป็นโมฆียะ

ทรัพย์สิน คือ วัตถุที่มีรูปร่าง มองเห็น จับต้องได้ เช่น บ้าน ที่ดิน

ทรัพย์สิน คือ วัตถุที่มีรูปร่างและไม่มีรูปร่าง สัมผัสไม่ได้ แต่มีราคา เช่น ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร กระแสไฟฟ้า เครื่องหมายการค้า

ประเภท

อสังหาริมทรัพย์ = เคลื่อนที่ไม่ได้	สังหาริมทรัพย์ = เคลื่อนที่ได้
<ol style="list-style-type: none"> 1. ที่ดิน = พื้นดินที่วัดขอบเขตได้ ดิน กววด ทวาย ที่ตกไปขายไม่ใช่ที่ดิน 2. ทรัพย์สินยึดติดกับที่ดิน – ทรัพย์สินที่เกิดหรือติดกับที่ดิน เช่น ไม้ยืนต้น บ้านเรือน สะพาน 3. ทรัพย์สินที่ประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดิน คือ เป็นส่วนหนึ่งหรือรวมกับพื้นดิน เช่น แม่น้ำ แร่ธาตุ กววด ทวาย 4. สิทธิอันเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในที่ดิน เช่น กรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขนย้าย เคลื่อนที่ได้ เช่น ข้าว ไม้ เชื้อค ใโปหู่ 2. พลังงานจากธรรมชาติ เช่น แก๊ส น้ำตก 3. สิทธิทั้งหลาย เช่น สิทธิครอบครอง จำนำ จำนอง ลิขสิทธิ์ 4. สังหาริมทรัพย์พิเศษ คือ เรือกำปั่น กลไฟ เรือยนต์ระวาง 5 ตันขึ้นไป เรือระวาง 6 ตัน สัตว์พาหนะ แพ (มีผู้อาศัย)
การนำไปประกันชำระหนี้ เรียก จำนอง	จำนำ หรือ จำนอง (สังหาริมทรัพย์พิเศษ)

การครอบครองปรักษ์

คือ การที่บุคคลครอบครองทรัพย์สินผู้อื่นโดยเปิดเผย ด้วยเจตนาเป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ได้ครอบครอง 10 ปี สังหาริมทรัพย์ 5 ปี บุคคลนั้นได้กรรมสิทธิ์

กฎหมายเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของบุคคล ได้แก่

1. กฎหมายทะเบียนราษฎร ได้แก่

- การเกิด ต้องแจ้งแก่นายทะเบียนท้องที่ภายใน 15 วัน
- การตาย ต้องแจ้งแก่นายทะเบียนท้องที่ภายใน 24 ชั่วโมง
- การย้ายที่อยู่ ต้องแจ้งแก่นายทะเบียนท้องที่ เมื่อย้ายเข้าภายใน 15 วัน

2. กฎหมายเกี่ยวกับการทำบัตรประจำตัวประชาชน

ผู้มีสัญชาติไทยอายุ 15 – 70 ปี ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชน อายุบัตรใช้ได้ 6 ปี หากบัตรหมดอายุ/บัตรหายต้องทำบัตรใหม่ภายใน 60 วัน

3. กฎหมายเกี่ยวกับการรับราชการทหาร

ชายไทยอายุครบ 18 ปี ต้องไปแสดงตัวเพื่อลงบัญชีทหารกองเกิน และเมื่ออายุ 21 ปี ต้องไปรับเลือกเป็นทหารประจำการ

กฎหมายเกี่ยวกับนิติกรรมสัญญา

นิติกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - การกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายและด้วยใจสมัคร ระหว่างบุคคลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับสิทธิ - เป็นบ่อเกิดสำคัญที่สุดของหนี้
ประเภท	<ul style="list-style-type: none"> - นิติกรรมฝ่ายเดียว เช่น พินัยกรรม ให้คำมั่นว่าจะให้รางวัล - นิติกรรม 2 ฝ่าย สัญญา จึงเป็นนิติกรรม 2 ฝ่ายที่มีเจตนาและตกลงกัน
องค์ประกอบ	<ul style="list-style-type: none"> - มีนิติสัมพันธ์ คือ การแสดงความต้องการเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่มีผลทางกฎหมาย ด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษรก็ได้ - ทำด้วยใจสมัคร ไม่ถูกหลอกลวง บังคับ - เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย ทำในสิ่งผิด กม. แม้ด้วยใจสมัคร สัญญานั้นจะตกเป็นโมฆะ - มีเจตนาผูกนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อเกิดการเคลื่อนไหวแห่งสิทธิ (โอน สงวน ระงับ)
โมฆะ	<p>นิติกรรมที่เสียเปล่าตั้งแต่แรก ไม่เกิดผลตามกฎหมาย ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นการต้องห้ามขัดแย้งด้วย กม. หรือพันวิสัย 2. ไม่ได้ทำเป็นหนังสือจดทะเบียนต่อเจ้าหน้าที่
โมฆียะ	<p>นิติกรรมมีผลสมบูรณ์จนกว่าจะถูกบอกล้าง หากถูกบอกล้าง (1 ปี) จะเป็นโมฆะ</p> <p>นิติกรรมที่ กม. บัญญัติให้ตกเป็นโมฆียะ ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - นิติกรรมที่ทำโดยผู้เยาว์ ไม่ได้รับคำยินยอมโดยผู้แทนโดยชอบธรรม - นิติกรรมที่ทำโดยคนไร้ความสามารถ
นิติเหตุ	เหตุอันก่อให้เกิดผลทางกฎหมาย
บุคคลที่ประกอบนิติกรรมได้คืออายุครบ 20 ปี ชายหญิงครบ 17 ปี สมรสโดยพ่อแม่ยินยอม ผู้เยาว์ทำพินัยกรรมได้	

กฎหมายเกี่ยวกับชีวิตประจำวันในครอบครัว

1. **กฎหมายครอบครัว การหมั้น** จะทำได้เมื่อชายหญิงครบ 17 ปี เมื่อบิดา มารดายินยอม หากไม่มีการสมรส สิ้นสุดเรียกคืนได้เสมอ การแต่งงาน จะทำได้เมื่ออายุชายหญิงครบ 17 ปี เว้นแต่มีเหตุอันควรหรือได้รับความยินยอมจากบิดา มารดา หากไม่มีการสมรสจะฟ้องศาลให้บังคับอีกฝ่ายสมรสไม่ได้

การหย่า มี 2 วิธี คือ หย่าที่อำเภอ และการฟ้องต่อศาล

สินส่วนตัว คือ สินที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีมาก่อนสมรส ของหมั้น หรือมรดกที่มีผู้ยกให้ก่อนสมรส หรือให้ด้วยเสนาหา

สินสมรส คือ ทรัพย์สินของคู่สมรสที่ได้มาระหว่างสมรส ดอกผลของสินส่วนตัว มรดกที่ระบุให้เป็นสินสมรส

2. **กฎหมายมรดก** คือ ทรัพย์สินทุกชนิดของผู้ตายตลอดจนสิทธิและหน้าที่
3. **กฎหมายกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดา กับบุตร** ได้แก่ บุตรที่มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา บิดามารดาต้องอุปการะเลี้ยงดูบุตร ให้การศึกษา กำหนดที่อยู่บุตร บุตรฟ้องร้องบุพการีไม่ได้ เป็นตัวแทนจัดการทรัพย์สินของบุตร
4. **การรับบุตรบุญธรรม** ผู้รับต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี แก่กว่าบุตรบุญธรรมอย่างน้อย 15 ปี

กฎหมายแพ่งอันเกี่ยวกับครอบครัว

กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเกิดจากการบัญญัติของกฎหมาย (ทายาทรับมรดก ลิขสิทธิ์) หรือการทำนิติกรรมสัญญา

สัญญาประเภทต่างๆ ได้แก่

1. **สัญญาซื้อขาย** เป็นนิติกรรม มี 2 อย่างคือ สัญญาซื้อขายธรรมดาและซื้อขายเฉพาะบางอย่าง
  - **สัญญาซื้อขายธรรมดา** เช่น ค้ำประกันว่าจะซื้อจะขาย (ไม่ผูกพัน) สัญญาจะซื้อจะขาย (วางมัดจำบางส่วน) สัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาด
  - **สัญญาซื้อขายเฉพาะบางอย่าง** เช่น สัญญาซื้อขายเงินสด ซื้อขายผ่อนส่ง สัญญาขายฝาก ขายตามตัวอย่าง ขายเผื่อชอบ ขายทอดตลาด (โดยวิธีประมูลซื้อ) ขายตามคำพรรณนา
2. **เอกเทศสัญญา** เช่น การกู้ยืม การค้ำประกัน

เรื่อง	สาระสำคัญ
1. การกู้ยืม	1. การกู้ยืมเงินเป็นจำนวนเกินกว่า 2,000 บาท ต้องทำหลักฐานเป็นหนังสือ 2. ดอกเบี้ยเงินกู้ ต้องไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี เว้นแต่ เป็นการกู้ยืมเงินจากบริษัทเงินทุนหรือธนาคาร 3. กรณีเรียกดอกเบี้ยเงินกู้เกินอัตราที่กฎหมายกำหนด จะมีผลทำให้ ข้อตกลงเรื่องดอกเบี้ยเป็นโมฆะ ผู้กู้ไม่ต้องเสียดอกเบี้ย แต่เงินต้นยังคงต้องชำระอยู่ 4. อายุความในการฟ้องเรียกเงินตามสัญญากู้ภายใน 10 ปี นับแต่วันที่ถึงกำหนดชำระเงิน
2. การค้ำประกันด้วยบุคคล	1. เป็นสัญญาที่บุคคลภายนอกที่เป็นผู้ค้ำประกัน ผูกตนต่อเจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้ เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ 2. การพ้นความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน <ol style="list-style-type: none"> 1. เจ้าหนี้ผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ 2. เมื่อหนี้ของลูกหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว ผู้ค้ำประกันนำเงินไปชำระหนี้ แต่เจ้าหนี้ไม่ยอมรับ

เรื่อง	สาระสำคัญ
3. การจำนอง	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นการเอาทรัพย์สินมาประกันเงินกู้ 2. ทรัพย์สินที่จำนองได้คือ อสังหาริมทรัพย์ และสังหาริมทรัพย์ที่จดทะเบียนไว้แล้ว 3. ทรัพย์สินที่จำนองไม่ได้โอนกรรมสิทธิ์ไปยังผู้รับจำนอง ผู้จำนองยังใช้ประโยชน์และครอบครองทรัพย์สินนั้นได้ 4. ทรัพย์สินที่ติดจำนอง ไม่ตัดสิทธิให้ผู้จำนองทรัพย์สินที่ติดจำนองไปขาย หรือไปจำนองในรายอื่นได้อีก 5. เมื่อผู้จำนองไม่สามารถไถ่ถอนทรัพย์สินที่จำนองได้ ผู้รับจำนองต้องนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด ถ้ามีเงินเหลือต้องคืนให้ผู้จำนอง ถ้าเงินขาดไม่มีสิทธิเรียกจากผู้จำนอง
4. การจำนำ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นการเอาทรัพย์สินมาประกันเงินกู้ 2. ทรัพย์สินที่จำนำได้ คือ สังหาริมทรัพย์ 3. การบังคับจำนำเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ คือ <ol style="list-style-type: none"> 1. เอาทรัพย์สินออกขายทอดตลาด 2. ยึดทรัพย์สินที่จำนำให้ตกเป็นของผู้รับจำนำ
5. การขายฝาก	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นสัญญาซื้อขายฉบับหนึ่ง 2. ทรัพย์สินที่นำมาขายฝากได้ คือ ทั้งสังหาริมทรัพย์ และอสังหาริมทรัพย์ 3. กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโอนไปยังผู้ซื้อฝาก 4. ผู้ขายฝากมีสิทธิไถ่ถอนทรัพย์สินคืนได้ภายในกำหนดตามสัญญา 5. กำหนดเวลาไถ่ถอนทรัพย์สินที่ขายฝากคืน <ol style="list-style-type: none"> 1. อสังหาริมทรัพย์ไม่เกิน 10 ปี 2. สังหาริมทรัพย์ไม่เกิน 3 ปี 3. กรณีที่กำหนดไว้ต่ำกว่าเกณฑ์ ก็เป็นตามสัญญา
6. การซื้อขาย	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นสัญญาต่างตอบแทน 2. เกิดขึ้นเมื่อมีคำเสนอ และคำสนองตรงกัน 3. การซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ จึงจะมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย 4. การซื้อขายสังหาริมทรัพย์พิเศษก็ต้องลักษณะเดียวกันกับการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ 5. สังหาริมทรัพย์อื่นอาจจะเป็นตัวหนังสือหรือไม่ก็ได้ แต่ไม่ต้องจดทะเบียนการโอนทรัพย์สินที่ซื้อขายใช้การส่งมอบ

เรื่อง	สาระสำคัญ
7. การเช่าทรัพย์สิน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทรัพย์สินที่นำมาให้เช่าได้ คือ ทั้งสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ 2. หลักฐานการเช่าอสังหาริมทรัพย์ ต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้เช่าและผู้ให้เช่า 3. การเช่าอสังหาริมทรัพย์ต้องไม่เกิน 30 ปี หรือ ตลอดอายุผู้ให้เช่า 4. การเช่าอสังหาริมทรัพย์เกินกว่า 3 ปี ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนการเช่าต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
8. การเช่าซื้อ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นสัญญาที่เจ้าของทรัพย์สินเอาทรัพย์สินของตนออกให้ผู้อื่นเช่า เพื่อใช้สอยหรือเพื่อให้ได้รับประโยชน์ และให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินนั้น 2. สัญญาเช่าซื้อไม่ใช่สัญญาซื้อขายล่วงหน้า 3. แบบของสัญญาเช่าซื้อจะต้องทำเป็นหนังสือ ถ้าทำด้วยวาจาจะตกเป็นโมฆะ 4. ผู้เช่าซื้อผิดนัด ไม่ชำระเงิน 2 คราวติดต่อกัน หรือกระทำผิดในสาระสำคัญ เจ้าของทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อ มีสิทธิบอกเลิกสัญญาเมื่อใดก็ได้ 5. เมื่อผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินบอกเลิกสัญญา เงินที่ผู้เช่าซื้อจ่ายไปก่อนหน้านั้นจะไม่ได้รับคืน

กฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เพื่อควบคุมความประพฤติ ปรามปรามอาชญากรรม โทษทางอาญา มี 5 สถาน คือ ประหาร จำคุก กักขัง ปรับ ริบทรัพย์สิน

ความผิดอาญาเกี่ยวกับชีวิตประจำวันที่ควรทราบ

1. ความผิดต่อชีวิต
2. ผิดต่อร่างกาย
3. ผิดต่อทรัพย์สิน

การกระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สิน

เรื่อง	ลักษณะที่เป็นสาระสำคัญ
ลักทรัพย์	การเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไปโดยเจตนาเอาไปเป็นของตน โดยเจ้าทรัพย์สินไม่ยินยอมให้เอาไป
ฉ้อโกงทรัพย์	การฉ้อโกงเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไปซึ่ง ๆ หน้า
ชิงทรัพย์	การลักทรัพย์ของผู้อื่นโดยใช้กำลังประทุษร้ายเจ้าของทรัพย์สิน หรือขู่ว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย
ปล้นทรัพย์	การชิงทรัพย์ของผู้อื่นโดยคนร้ายที่ร่วมกันกระทำนั้น ต้องมีตั้งแต่ 3 คน ขึ้นไป
ยักยอกทรัพย์	การที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดได้ทรัพย์สินของบุคคลอื่นมาไว้ในครอบครองของตนเพราะตนมีหน้าที่แล้วเบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นไว้เป็นของตน
ขโมยทรัพย์	การกระทำความผิดโดยใช้วิธีการหลอกลวงคนอื่น เพื่อให้ได้ทรัพย์สินมาเป็นของตน

4. ความผิดปกติเกี่ยวกับเพศ - ช่มชู้กระทำชำเรา อนาคตพรากผู้เยาว์ ผิดฐานค้า + แพร่วัตถุลามก ดำรงชีพจากหญิงค้าประเวณี
5. ผิดที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน เช่น เพลิงไหม้ ปลอมปนอาหาร วางระเบิด
6. ความผิดต่อเสรีภาพ หน่วงเหนี่ยวกักขัง เรียกค่าไถ่ พรากผู้เยาว์ พาคนออกนอกราชอาณาจักร
7. ความผิดฐานเปิดเผยความลับ
8. ความผิดฐานหมิ่นประมาท
9. ผิดลหุโทษ

ความผิดทางอาญาของเด็ก – เยาวชน

ผู้ทำผิด	อายุ	วิธีการสำหรับเด็ก	โทษ
เด็ก	ไม่เกิน 7 ปี	ไม่ต้องใช้	ไม่ต้องรับโทษ
เด็ก	กว่า 7-14 ปี	ใช้วิธีการสำหรับเด็ก	ไม่ต้องรับโทษ
บุคคล	กว่า 14-17 ปี	ศาลจะใช้วิธีการสำหรับเด็ก	ศาลจะลงโทษ โดยลดให้กึ่งหนึ่งก็ได้
บุคคล	กว่า 17-20 ปี	ศาลใช้วิธีการสำหรับเด็กไม่ได้	ศาลจะลดโทษให้กึ่งหนึ่ง หรือ 1 ใน 3 หรือไม่ลดก็ได้

ตัวอย่างข้อสอบ

ข้อใดไม่ใช่ข้อองค์ประกอบของกฎหมาย

1. กฎหมายเป็นข้อบังคับของรัฐ	2. กฎหมายต้องมีบทลงโทษ
3. กฎหมายต้องมีสภาพบังคับ	4. กฎหมายเป็นข้อกำหนดความประพฤติ

ข้อใดมิใช่ลักษณะสำคัญของกฎหมาย

1. จะต้องมีความบังคับ	2. จะต้องมีการบังคับในการจัดทำกฎหมาย
3. จะต้องมีความบังคับเป็นการทั่วไป	4. จะต้องมีประสิทธิภาพในการบังคับได้ดีกว่ากลไกอื่นๆ ของสังคม

กฎหมายที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐหรือหน่วยงานของรัฐกับราษฎร คือกฎหมายใด

1. พระธรรมนูญยุติธรรม	2. กฎหมายมหาชน
3. กฎหมายเอกชน	4. กฎหมายรัฐธรรมนูญ

ข้อใดจัดอยู่ในประเภทกลุ่มกฎหมายมหาชน

1. กฎหมายอาญา กฎหมายครอบครัว กฎหมายมรดก
2. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายรัฐธรรมนูญ
3. กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กฎหมายว่าด้วยทรัพย์สิน กฎหมายว่าด้วยหนี้
4. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กฎหมายล้มละลาย

ข้อใดไม่มีความสัมพันธ์กับพระราชกฤษฎีกา

1. เป็นกฎหมายลำดับรอง
2. เป็นกฎหมายที่ฝ่ายบริหารตราขึ้น
3. เป็นกฎหมายขยายความหรืออนุบัญญัติ
4. เป็นกฎหมายเกี่ยวกับงบประมาณแผ่นดิน

กฎหมายใดมีลักษณะเป็นกฎหมายชั่วคราว

1. พระราชกำหนด
2. พระราชกฤษฎีกา
3. กฎกระทรวง
4. เทศบัญญัติ

หากนายกรัฐมนตรีประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร ต้องดำเนินการตามลักษณะกฎหมายใด

1. พระราชกำหนด
2. พระราชบัญญัติ
3. พระราชกฤษฎีกา
4. กฎกระทรวง

ในกรณีที่มีความจำเป็นรีบด่วนในอันที่จะรักษาความมั่นคงปลอดภัยแก่ชาติ รัฐบาลออกกฎหมายใด

1. พระราชบัญญัติ
2. พระราชกำหนด
3. พระราชกฤษฎีกา
4. กฎกระทรวง

กฎหมายข้อบังคับซึ่งออกโดยองค์กรใดไม่เป็นกฎหมาย

1. สำนักนายกรัฐมนตรี
2. สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา
3. สภาเทศบาล
4. สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

กฎหมายที่ใช้บังคับเฉพาะภายในเขตการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยคือข้อใด

1. เทศบัญญัติ ข้อบังคับ ข้อกำหนด
2. ข้อบัญญัติ ข้อบังคับ เทศบัญญัติ
3. เทศบัญญัติ ข้อบังคับ ข้อกฎหมาย
4. ข้อกำหนด เทศบัญญัติ ข้อกฎหมาย

ข้อใดแสดงการเรียงลำดับชั้นของกฎหมายได้ถูกต้องที่สุด

1. พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎทรวง ประกาศกระทรวง
2. รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา ประมวลกฎหมาย
3. รัฐธรรมนูญ พระราชกำหนด ประมวลกฎหมาย ประกาศกระทรวง
4. พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด ประกาศทรวง ประมวลกฎหมาย

ข้อใดเป็นกฎหมายที่ออกโดยฝ่ายบริหาร

1. พระราชบัญญัติ กฎกระทรวง กฎมณเฑียรบาล
2. รัฐธรรมนูญ ธรรมนูญการปกครอง ประกาศกระทรวง
3. พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา ประกาศกระทรวง
4. พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง พระราชกำหนด

ผู้ใดมีหน้าที่ดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล

1. พนักงานอัยการและพนักงานราชทัณฑ์
2. พนักงานราชทัณฑ์และเจ้าหน้าที่ตำรวจ
3. เจ้าพนักงานบังคับคดีและพนักงานอัยการ
4. พนักงานราชทัณฑ์และเจ้าหน้าที่บังคับคดี

บุคคลใดเกี่ยวข้องในกระบวนการดำเนินคดีแพ่ง

1. พนักงานสอบสวน
2. พนักงานคุมประพฤติ
3. พนักงานอัยการ
4. พนักงานบังคับคดี

พนักงานในข้อใดเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

1. พนักงานบังคับคดี
2. พนักงานพิทักษ์ทรัพย์
3. พนักงานคุมประพฤติ
4. พนักงานริบทรัพย์

ข้อใดเป็นความผิดฐานวิงวอนทรัพย์

1. ยักยอกทรัพย์ของผู้อื่นแล้ววิ่งหนีไป
2. ลักทรัพย์ของผู้อื่นแล้วหนีไป
3. ลักทรัพย์ของผู้อื่นโดยการฉกฉวยเอาซึ่งหน้า
4. ชิงทรัพย์ของผู้อื่นจนได้ทรัพย์ของผู้หนีไป

บุคคลใดมีอำนาจทำนิติกรรมแทนผู้เยาว์

1. ผู้อนุบาล
2. ผู้พิทักษ์
3. ผู้แทนโดยชอบธรรม
4. ผู้รับมอบอำนาจจากผู้เยาว์

คดีประเภทใดไม่จำเป็นต้องมีพนักงานอัยการฟ้องคดีแทน

1. คดีฆาตกรรม
2. คดีพินัยกรรม
3. คดีประทุษร้าย
4. คดีลักพาตัว

ข้าราชการที่ทำหน้าที่ดำเนินคดีทั้งหลายในนามรัฐบาล ทำหน้าที่กลั่นกรองให้ความยุติธรรมต่อผู้ต้องหาในเบื้องต้นในคดีอาญาและว่าความให้ส่วนราชการในทางแพ่ง คือข้าราชการผู้ใด

1. ผู้พิพากษา
2. ทนายความ
3. ตำรวจ
4. อัยการ

ศาลในข้อใดจัดอยู่ในกลุ่มที่ถูกต้องตามลำดับชั้นของศาล

1. ศาลแพ่ง ศาลอาญา ศาลรัฐธรรมนูญ
2. ศาลแขวง ศาลจังหวัด ศาลรัฐธรรมนูญ
3. ศาลล้มละลาย ศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกา
4. ศาลปกครอง ศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกา

ผู้มีส่วนได้เสียจะร้องขอให้ศาลสั่งให้ญาติของตนเป็นบุคคลسابสูญต้องไปศาลใด

1. ศาลแขวง
2. ศาลแพ่ง
3. ศาลอาญา
4. ศาลเยาวชนและครอบครัว

ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีล้มละลาย คดีอาญาทั้งปวง คือข้อใด

1. ศาลแขวง
2. ศาลจังหวัด
3. ศาลเด็กและเยาวชน
4. ศาลปกครอง

ข้อใดคือ คำอธิบายกฎหมายรัฐธรรมนูญ

1. กฎหมายเอกชนเพราะบัญญัติถึงสิทธิเสรีภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคล
2. กฎหมายเอกชนเพราะเป็นกฎหมายบัญญัติถึงสถานะและความสามารถของประชาชน
3. กฎหมายมหาชนเพราะจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
4. กฎหมายมหาชนเพราะเป็นกฎหมายที่จัดความสัมพันธ์ของการใช้อำนาจอธิปไตย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติแนวนโยบายแห่งรัฐเพื่อเป็นแนวทางสำหรับ

1. ควบคุมรัฐบาล
2. ให้ราษฎรทราบว่ารัฐต้องทำหน้าที่อะไร
3. ตรวจสอบและบริหารราชการ
4. ให้เกิดสิทธิฟ้องรัฐถ้าไม่ปฏิบัติตาม

สมาชิกภาพแห่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเริ่มตั้งแต่

1. วันเปิดประชุมรัฐสภาครั้งแรก
2. วันที่ได้รับเลือกตั้ง
3. วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง
4. วันที่คณะรัฐมนตรีแถลงนโยบาย

พระราชอำนาจอันสำคัญของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ในฐานะประมุขของประเทศตามระบอบประชาธิปไตยคืออะไร

1. ทรงเป็นจอมทัพไทย
2. ทรงแต่งตั้งทูตานุทูตไปประจำในต่างประเทศ
3. ทรงลงพระปรมาภิไธยในพระราชบัญญัติ
4. ทรงใช้อำนาจอธิปไตยโดยตรง

อำนาจหน้าที่ของศาลยุติธรรมเป็นไปตามบัญญัติแห่งกฎหมาย

1. กฎหมายรัฐธรรมนูญ
2. ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2515
3. พระธรรมนูญศาลยุติธรรม
4. พ.ร.บ. จัดตั้งศาลและวิธีพิจารณาความในศาล

ข้อใดเป็นอำนาจของศาลปกครอง

1. ทำหน้าที่ในการวินิจฉัยการใช้อำนาจของคณะรัฐมนตรี
2. ทำหน้าที่ในการวินิจฉัยข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างเอกชนและนิติบุคคล
3. ทำหน้าที่ในการวินิจฉัยข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างเอกชนกับองค์กรนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน
4. ทำหน้าที่ในการวินิจฉัยข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างเอกชนกับรัฐภายใต้กฎหมายอาญา ซึ่งเป็นกฎหมายมหาชน

องค์กรใดมีหน้าที่ควบคุมและดำเนินการจัดการให้มีการออกเสียงประชามติตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

1. ศาลรัฐธรรมนูญ
2. ศาลปกครอง
3. กระทรวงมหาดไทย
4. คณะกรรมการการเลือกตั้ง